

ՄԶԵԱԼ ԱՌԱԿՔ ԼԱՅՈՆԹԷՆԻ

ՆԱՊԱՍՏԱԿՆ ՈՒ ԿՐԵԱՅՆ

Չո՛ւր է վագելն, հարկ է հասնիլ ժամանակին .

Առ այս՝ Կրեայն ու Նապաստակն իսկ են վրկայ :

— « Դըրաւ բռնենք, բաւ Կրեայն, քէ մեռաւկայ

« Մինչեւ սա՛ կէսն եւ քենէ շուս կ'երբաւ կրկին.... : »

— « Շո՛ւս, յարեց քեքեւ կենդանին, իրա՛ւ,

« Խենդ եւ դու, բուռուկ, պէտք է — դեղ լուծման —

« Չորս կոնի հունս տալ եւզ որ՝ ինձ նըման.... : »

— « Խենդ կամ խելօք, եւ կը դնեմ գըրաւ : »

Այս խօսքին վըրայ, երկուքն ալ փութով
Տարին տեղ մ'հեռուն դըրին մէկ մէկ իր .

— Ի՛նչ էր գըրաւին նիւթն, այդ չէ խնդիր .

Ոչ ալ քէ մըցման դատաւորն էր ո՛վ : —

Չորս քայլով հոն հասնիլն հեռ էր Նապաստակին,

Այն քայլերով զոր կ'առնու երբ արագ տայ խոյս

Յորսարբեր շանց որք քափառին ուղեկորոյս
Ի գուր չափեն լեռ, ձոր ու դաշտ, ու վասակին:
Ունէր նա՝ խոտ հարակելու ալ ժամանակ,

Նոյնպէս ննջելու, եւ միանգամայն
Լքելու հովուն սուլումն հեզունակ.
Ուսի եւ քողուց որ խելունկ Կրեայն
Շարժի, զստանի, առնէ հանապառհ

Ու դանդաղաբայլ շտայլէ.... յամբարա՛ր:
Նապաստակն, ինքն, անարգէր այս մեղումն ու մարտ
Եւ կը ծիծաղէ՛ր զքրտւին վերայ,
Խորհի թէ իրեն մի պատուոյ է պարտ
Ուռ մեկնիլ, ուսի դիմամբ կ'երեւայ,
Խոտ քաղէ աստ անդ, հանգչի դէն ու դէս
Գլքաւն որո՞ւ հոգ. — Սասկայն վերջապէս

Հաւուելով թէ միւսն էր խիտ մօտ որոշ տեղոյն
Նեւի մը պէս սրբապաւ եւ, ուսմամբ մ'արագ,
Իսկոյն հասաւ հոն, սրեայէն յառաջագոյն,
Եւ դառնալով, հարցուց, « Հիմայ համոզուեցա՞մ »

— Բեզ պէս, Կրեայ՛, մինչ գուր նզնի մարդն հասարակ,
Արուեսագէտն, ուսմամբ մ'եւ եք յանդուզն ու քաջ
Միշտ, այո՛, մի՛շտ կ'անցնի յառաջ:

ՕՌԷԼԻՆ ՇՈՂ.

Թարգմ.

ԱԼՓԱՍԼԱՆ

ՄԱՄՐԱՊԱՏ ՎԱՐԴԸ

Հրեշտակն, որ մեզ համար ծաղկանց
միշտ խնամք կը տանի եւ որ, գիշեր
ատեն կենդանարար ցօղը կը սփռէ նո-
ցա վրայ, գարնան օր մը կը ննջէր
վարդենեաց թուփի մը հովանւոյն ներ-
քեւ:

Ժպտելով արթնցաւ նա ու ըսաւ.
« Ո՛վ սիրելագոյն որդեակս, շնորհա-
կալ եմ քո քաղցր բուրումէն ու հիւր-
ընկալ հովանիէն: Եթէ ունիս բաղձանք
մը, ըսէ, պատրաստ եմ գոհացնել զայն:

— Պէ՛տէ զիս նոր հրապուրով մը,
պատասխանեց վարդենեաց ոգին:

Եւ հրեշտակը զարդարեց ծաղկանց

թաղուհին ժամուռէ պարզ մի պտակով:
Վերջինն, գեղեցկագոյն վարդը խոնար-
հեցաւ իւր պարզ զարդուց մէջ շնոր-
հագեղ:

Ո՛վ սիրուն, գեռառի կոյս, ի բաց
վանէ անտի զարդերն ու չողջողուն ա-
կունքն եւ հեռեւաւ լեր մեր մօր բնու-
թեան օրինաց:

Թարգ.

ԱՆՊՈՒՀ Դ. ՄՕՋԵԱՆ

ՎԱՐԴԵՐԸ

Մենաւոր ագարակ մը բնակող ագա-
րակապան մը, մարտ ամսուան մէջ քա-
ղաք գացեր էր, հետը վարդենի մը բե-

րելով՝ սլարտէզը տնկեց։ Իւր աղջիկը փոքրիկ Նուարդուհի, որ բնաւ վարդենի տեսած չէր, ըսաւ իւր հօր.

« Հայրիկ, ի՞նչ կ'ընէք, ի՞նչ խելք է որ այս չորցած ու փշոտ տունկը այս գեղեցիկ ածուին մէջ կը տնկէք։ Ի՞նչ անշնորհ զարդ. այդ փուշերը մեր պարտիզին գեղեցիկութիւնը պիտի աւրեն։ »

— Քիչ մը համբերէ՛ զաւակս, այդ փուշերը այնպիսի գեղեցիկ ծաղիկներ յառաջ պիտի բերեն, որոց նմանը երբէք չես տեսած։

Նուարդուհի ասանկ հրաշքի մը չէր կրնար հաւատալ և իւր գանգրահեր գլուխը երերցուց տարակուսական ձեւով մը։

Բայց քիչ ատենէն խնդիրը փոխուեցաւ։ Փշոտ տունկը սկսաւ ծլիլ և մութ կանանչ տերեւներ տալ։ Այա փոքրիկ կոկոններ բուսան ճիւղերուն վրայ և երթալով խոշորցան։ Վերջապէս նարգիզներուն, կակաչներուն և ախանջուկներու ծաղիկէն վերջը վարդին կոկոնները բացուեցան և տունկը շատ մը ծաղիկներով ծածկուեցաւ, որոց սքանչելի ծիրանի դոյնը գիտելով և ակորժ հոտը ծծելով՝ Նուարդուհի չէր կշտոնար։

« Որքան գեղեցիկ են սա վարդերը, կըսէր շարունակ, միւս ծաղիկներէն աղուոր են և մեր պարտէզին ամենէն գեղեցիկ զարդերն են։ »

— Զաւակս, ըսաւ այն ատեն իւր հայրը.

Հիմայ հասկցա՞ր թէ ի՞նչպէս փուշերու վրայ վարդեր կրնան բուսնիլ։ Իրաւ է թէ ստիպուեցար ամբողջ գարունն սպասել. բայց հիմայ կրնաս ըմբռնել թէ՛ ի՞նչ խոր ճշմարտութիւն կայ սա առածին մէջ, « Սպասելով վարդերը կը բուսնին։ » Ինչպէս որ այս

փուշերէն վարդեր կը ծլին նոյնպէս կենաց դժպտահութիւններն ստէպ ուրախութիւններ կ'արտադրեն մեզ, միայն թէ զանոնք համբերութեամբ պէտք է կրել։ »

ԱՓՐԻԿԵԱՆ ՅԵՂԵՐ

Ս Օ Մ Ա Լ Ն Ե Ր Ն

Սօմալի երկիրն Ափրիկէի հիւսիսային արևելեան ծայրը կը գտնուի. անյիշատակ ժամանակներէ ի վեր ծանօթ էր հին եգիպտացւոյ։ Վերջերս Թէբէի նըշանաւորագոյն տաճարաց միոյն մէջ Տիւմիւշէն և Մարիէթ պէյ ճանապարհորդները հիացմամբ տեսան պատի գեղեցիկ նկարներ յորտ Սօմալներն իրենց արդի համազգեստովն եկած առաջի եգիպտացւոց թագուհւոյն իրենց անգին նուէրներն կը մատուցանէին։ Այժմ Սօմալներն, մեծաւ մասամբ անգիտանալով իրենց սերնդեան ծագման պատմութիւնը, զանազան կարծիքներ ունին և կ'ըսեն թէ իրենց նախահայրն Մէքքէ բընակած է։ Սօմալի երկրին մէջ գտնուած աւերակներէն կարելի եղած չէ հասկնալ նախկին բնիկներն ասորական, եգիպտական և սլարսիկ քաղաքակրթութեանց որո՞ւն կը վերաբերին, բայց երևան եկած հնագոյն բազմատեսակ առարկայները ապացոյց մ'են սա՝ ճշմարտութեան թէ՛ նախկին Սօմալներն ընդերկար յարաբերութեան մէջ մտած են Արևելից հարուստ և արուեստագէտ ժողովրդոց հետ։ Սօմալի երկիրն բաց աստի թատր մ'եղած է աղետալի աւերմանց և այսօր երկրին այլ և այլ մասանց մէջ կ'երևին մահահամբոյր աւերա-

կաց շեղներ, որք կործանեալ բուրդերու, խեցեմորթաց, ձկանց ոսկերաց, նախապատմական դարուց վերաբերող գործիներու, կայծքարի, անագապըղինձի և երկաթի ճոխ հաւաքածոյ մը են: Ձէյլայի մերձակայքը գտնուող գերեզմաններն կը յայտնեն աւերեալ քա-

տաւել մեծ և նուաղ զօրաւոր են քան զնոսա, իրենց հասակն երկար, կեցուածքն առնական, գոյնն թխագոյն, և գլուխն մարմնոյն հետ համեմատաբար փոքր: Իրենց ցեղին մէջ հիւանդ խիտ սակաւ կը գտնուի, բայց չուտ կը ծերանան: Քառամեայ անձ մը քառաս-

Կին Սօմալի

ղաքի մը յիշատակն, Հարրարի երկրէն 200 քիլօմէթր հեռի:

Սօմալներն հասարակաց բնդհանուր նկարագիր մը չունին. ցեղերն իրարմէջ փառաշանց կը տարբերին. իրենց կեանքին, կլիմային և ազգագրական դարգացման տարբերութեանց տեսակէտով: Սակայն կարելի է ըսել թէ՛ Սօմալներն կը նմանին Տանքալի ժողովրդոց, բայց

նամեայ, իսկ քառասնամեայն ծեր կ'երեւի: Կանայք նշանաւոր են իրենց գեղեցիկ դէմքով, ազնիւ քաղաւածքով և քաղցր ձայնիւ: Իսկ այժմ այս նկարագրերը մեծ փոփոխութիւն կրած են շնորհիւ այն յարաբերութեանց զորս ունեցած են Սօմալք Պարսկաց և Յունաց հետ: Երկրին հարաւային կողմերը կը հանդիպիք Սօմալներու, որք աւելի Ա-

1857 G. S.

րաբաց կը նմանին իրենց դիմադժերովն ինչպէս նաև բարքովն: Արևմտեան մասի ժողովուրդք կը զանազանին իրենց դրացիներէն դէմքի լայնութեան և խոշորութեան կողմանէ:

Սօմալներու լեզուն, այսօր քիչ շատ ճանչցուած է բառագրքերու: Քերականութեանց և ժողովրդական առածներու շնորհիւ, արաբերէնի ազաւաղեալն է, իրենց կրթարանները, իրենց սովորոյթները և բարքերը փոխ առնուած են Արաբներէն: մանաւանդ հիւսիսային Սօմալներն, որք խմբովին կը դիմեն ի մզկիթ հնազանդելով Միւսլիմներէն սրբանուէր ձայնին և արաբացի կրօնաւորք նուիրական երգեր կ'արտասանեն բարձրաձայն: Բայց այս ժողովուրդն իւր տիտուր հակապատկերն ունի, երկրին ներքնակողմի բնիկները հեռի քաղաքակրթութեան բարերար ազդեցութենէն, քարերով կը հայհոյեն զիրեարս, կը պաշտեն բարձրաբերձ ծառերը և կը ծածկեն իրենց մազերը կաւի և կիրի խմորով մը՝ պաշտպանելու համար իրենց գլուխն արեգական կիզիչ ճառագայթներէն: Իրենց զգեստը չմաշեցնելու համար կը ննջեն՝ դնելով իրենց վիզն փայտէ բարձերու վրայ որոց նմաններն այժմ ճաբոնի և Ափրիկէի մէջ կան: Սօմալցւոց չատերը ծակած են իրենց ականջները, բայց չեն կրեր փղոսկրեայ դարձեր, այլ վզերնէն կը կախեն բուստէ կամ սաթի գընդիկներ: Կանայք, կարմիր չրջալզեստ մը և սպիտակ շղարշ մը հագած, ընդհանրապէս արանցմէ աւելի դարձարեալ են, իզական սեռը կը գործածէ ապարանջան, օղ, մանեակ, չղթայ, մատանի և այլ կանայի զարդեր: Սօմալի երկիրը միշտ պատերազմներու ազդեցութեան ներքեւ մնացած է: Բազմա-

թիւ ցեղերու բաժնուած, Սօմալները միշտ իրարու հետ անհաշտ են: Պատերազմիկն իւր գէնքով դուրս կ'ելնէ. սլաութիւ մ'է իրենց համար թշնամին սպաննելն և պատերազմիկն յայնժամ կը դնէ իւր սաղաւարտին վրայ ջայլամի փետուր մը: Առողջ և կորովի ժողովուրդ մ'են. ծանր ցաւերու դէմ կը դնեն եւ սովորաբար երկար ժամանակ կ'ապրին: Այնպիսի հիւանդութեանց կը տոկան՝ որոց եթէ Եւրոպացի մը ենթակայ ըլլար չէր կրնար ապաքինիլ: Ոչ ոք երկրին խաղաղութեան ժամանակ գողութիւն կ'ընէ, քանզի « Սօմալներն եղբայր են »: Ասպատակող են և երբեմն իրենց ծովագրէն 120 քիւմէթր կը հեռանան նաւարեկեալները կողոպտելու համար փոթորիկներու ժամանակ:

Թարգմ.

Մ. Գ. ՄՕԶԵԱՆ

Թիթևիկներ

— Տիրան, ըսաւ մայրն, գնա ստըտիլ պարտէզին մէջ:

Ո՛հ, ի՛նչ անոյշ բաւ կը լսէր Տիրան, պիտի երթար պարտէզին մէջ դբօսնուլ:

— Շատ աղէկ, մայրիկ, գոչեց ժըպտելով և բանալով պարտէզին դուռն ոտոտտելով հեռացաւ կանաչազարդ և գեղեցիկ մարգագետնայ և թոյր ի թոյր ծաղիկներու շուրջն՝ որոնք գիշերային քունէն սթափած խնկահոտ բուրմունքներով օդը կը լեցնէին:

Ամառ էր: Արեգակն կիզիչ և շնչաւիւր կը փայլէր երկնի կոսպետակ կամարին վրայ, առաւօտեան սիււրբ կը փչէր զովաշունչ և գորտք անախորժ միածայնութեամբ մը կը ճուռոյէին գոգեցեւ խաբանել ջանալով սոխակին քաղցրալուր դայլայլն որ սահ ընդ սահ լը-

սելի կը լինէր, կը կորնչէր, կը բարձրանայր և կը լռէր :

Այսպիսի սրայծառ սառաւորուն, դժբախտային պարտիզի մը մէջ Տիրանն ուստոսանելով և վազվզելով կը չրջագայէր: Հինգ վեց տարեկան տղայ մ'էր սա, հարուստ վաճառականի մը միակ որդին: Աշխոյժ և սիրուն էր Տիրան, իւր սեւաթոյր աչերն կը պահուըտէին նրբին թարթիչներուն ներքեւ վառվառն, իւր բոսորածի շրթներն և իւր վարդակարմիր սյուսերն անմեղութեան և դեղեցկութեան պատկեր մը կը գծէին, վերջապէս իւր խարտեալ մազերն օղակ օղակ ոլորուն իւր ուսերուն վրայ կը տարածուէին:

Որքա՛ն զուարթ էր Տիրան, այս առաւօտ: Առաջին անգամն էր որ պարտէզ կիջնէր իւր տառապելի հիւանդութենէն ի վեր: Այո՛, միամենայ հիւանդութիւն մը զինք արգիլած էր զբօսնելէ, երկու շաբաթներ ալ անցուցած էր լաւ ապաքինելու համար, հազիւ և մուժ կերպով կը յիշէր Տիրան այն օրերն որոնք երկար տարիներ էին անշուշտ իրեն համար: Երբ անկողնոյն մէջ մերթ ընկողմանած կը գիտէր իրենց ընդարձակ պարտէզն, կը տեսնէր յամիկն մեխակն, կը տեսնէր նոյնպէս վարդն որոյ տերեւոց վրայ խողովեւ թիթեռնիկներ տաւղի մը նման կը թրթռային երբեմն ծաղկանց հպելով, երբեմն հանգչելով և յետոյ յորձանապառոյտ սուրաւով օգոց մէջ: Ո՛հ, որքա՛ն կը բաղձար այդ թիթեռնիկներէն հատ մը ունենալ հիւանդութեան վայրկեաններուն: Այլ աւա՛ղ, անկարելի է այդ, անշուշտ ըստիպեալ էր սպասել այն օրուան... այն խորհրդալի օրուան յորում պարտիզին մէջ թիթեռնիկ մը պիտի բռնէր և զայն պիտի տանէր իւր ընկերաց ցուցունե-

լու ի վարժարան:

Եւ ահա այն վարկեանն եկած էր: Տիրան հազար չորչարանքներէ վերջ այդ առաւօտ յիշելով թիթեռնիկներն պարտիզին մէջ թիթեռնիկ մը տեսնել կը բաղձար որոնք կը ննջէին թփոց մէջ:

Տիրան, սւրախ և ժպտուն, այլ մերթ տխուր իւր աչքերն առդին անդին կը պտտցունէր թիթեռնիկ մը տեսնելու համար:

Եւ կամաց մը մօտեցաւ մանիշակի մը որ գիշերային զովութենէն յափրացեալ գլխիկոր կը ննջէր, ուզեց քաղել զայն հոտոտել:

— Մայրի՛կ, գոչեց Տիրան չուարած և սկսաւ ուրախութեան ճիչեր արձակել: Թիթեռնիկ մը դուրս ելած է թրփոյն մէջէն, կարմիր, կապոյտ գոյներով թիթեռնիկ մը:

Եւ ձեռքերն իրար զարնելով սկսաւ միջատին ետեւէն վազել: Ոչինչ խնայեց, կոխկրտեց յամիկն, մանիշակն, ամենայն ինչ. կուզէր այն թիթեռնիկն, ա՛հ, այն սիրուն թիթեռնիկն բռնել և իւր ձեռաց մեջ առնելով զոհէլ զնա: Բայց այս պահուս թիթեռնիկն կատակ կընէր կարծես Տիրանի հետ, մերթ կը մօտենար տղուն, սա բռնելով ճիգ մը կընէր, և ահա թիթեռնիկն կը բարձրանայր, նորէն կը մօտենար, վերջապէս նորէն կը հեռանար:

Անպիտան, գոչեց Տիրան բարկութեամբ. ինչո՞ւ կը փախիս, եկո՛ւր ըզքեզ ձեռացս մէջ տանում և բռնոր ուժովն վեր յտակեց. այս անգամ թիթեռնիկն քիչ մը իւր մատներուն դըպած էր և վերտախ բարձրացած:

Վայ սատանայ, ըսաւ Տիրան, նորէ՞ն փախար: Եւ այս անգամ դիտեց միջատն ի հեռուստ որ մօտակայ վարդի կոկոնի մը վրայ կերթար հանգչելու:

Առանց ձայն հանելու, մօտեցաւ միջատին Տիրան, իւր ձեռքը վերցուց եւ ամբողջութեամբ ծածկեց վարդի կոկոնն եւ միջատն: Սա այս հարուածին տակ, կիսամեռ բանտարկուած էր վերջապէս Տիրանի փափուկ ձեռաց մէջ՝ որ վարդենւոյն փշերէն նուազ իմն սկրթած էր արիւնահոտ:

Առանց վարանման սկսաւ վազել դէպ ի տուն, ներս մտաւ Տիրան բաց դռներէն եւ ոչ մէկու մը երեւնալու, մտաւ իւր սենեակն եւ ձեռքն բանալով տեսաւ թիթեռնիկն որ աւաղ, մեռած էր... այո՛, մեռած էր այն սիրուն թիթեռնիկն, գետինը նետեց զայն բարկութեամբ: յետոյ սկսաւ սիրոյ արտասուքներ խուժել աչերէն, յորմէ հետէ սկսաւ արթորէն հեծեծել սօռալով:

Մեծ աղմուկ մը ելաւ տանը մէջ, մայրն շուարած վազեց ներս մտաւ իւր օրդոյն սենեակէն եւ տեսնելով այս տխուր կերպարանն.

— Ի՞նչ կայ, Տիրան, ըսէ, ի՞նչ ունիս սարսափած:

Արտասուալից աչօք, Տիրան դարձաւ իւր մօրը եւ ըսաւ.

— Տէ՛ս, մայ... մայրիկ, թի... թիթեռնիկս մե... մեռաւ:

ԹՈՏՈՒՅ ՍԱՄԻԿԵԱՆ

Աւակ. Կեդր. վարժ. Ղալաթիոյ

ՍԱԳՆ ԻՐՐԵԻ ՀԱՆՃԱՐԵՂ ԹԻՉՈՒՆ

Երբ ձեր պարտիզին կամ հաւնոցին մէջ սաղ մը նշարէք գանգաղ քայլով, երկայն վզով եւ թոյլ վիճակով, տարակոյս չունիմ թէ տխար անասուններէն պիտի նկատէք զայն: Չեր համոզումը սխալ է. սագերը պարագայներու մէջ այնպիսի դործեր կատարած են որ կա-

րելի չէ հաւատաւել թէ սագի նման կենդանի մը ապուշ կրնայ ըլլալ: Սագերուն մէջ եւս կայ մաս մը այն հանճարեղ ընտելութեամբն զոր բնութիւնը ամէն կենդանեաց առատարար պարգեւած է: Երկու փոքր պատմութիւն ընկելով, կըրնամ ճշգրէ ինչ որ ըսի:

Սկովտիոյ մէջ, սագի ձագ մ'այնքան կը սիրէր իւր տէրը որ չէր թողուր զայն. ամեն ուրեք կը հետեւէր նա, մինչեւ խոյ քաղաքին բազմամբոս վայրերուն մէջ: Օր մը, տէրը փողոցէ մը անցած ժամանակ սովորիչի մը խանութը մտաւ անխուճելու համար: Գրանը առջեւ սագը սպասեց: Տէրը իւր արդու զարդն ընկէն վերջ երբ դուրս կ'ելնէր՝ զօրմանօք տեսաւ զայն եւ ի միասին վերադարձան իրենց բնակարանը.

Գերմանիոյ մէջ, կոյր պառաւ կին մը ամեն կիրակի գիւղին եկեղեցին կ'երթար: Իւր առաջնորդը սրբող չուն մը չէր, այլ իւր հաւնոցին սագերէն մին՝ որ պառաւին շրջադէհոտէն խածած զայն յեկեղեցի կը քաշէր եւ կը տանէր: Երբ պառաւը օրըւմայրը էր մանկը, սագը մերձակայ գերեզմանատունը կ'երթար հոն միջատներ եւ օրդեր փնտռելու համար եւ արարողութենէն վերջ, իւր տիրուհին կ'առաջնորդէր մինչեւ իւր բնակարանը: Օր մը, գիւղին քահանայն պառաւին այցելութեան գնաց. զօրմանօք տեսաւ որ աղջիկը միայն ներկայ էր: Հարցուց նա թէ՛ ի՞նչպէս համարձակած էր առանձին թողուլ իւր մայրն առանց առաջնորդի: « Ա՛հ, հայր իմ, պատասխանեց անմեղ աղջիկը, ամենեւին չ'ենք վախնար. մայրս առանձին չէ, սագն իւր հետն է »

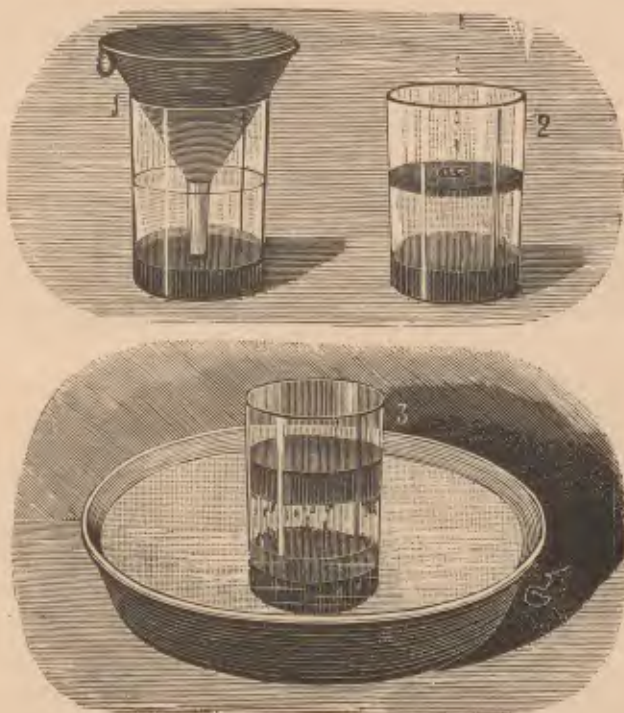
Մ. Գ. ՄՕՁԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԶԲՈՈԱՆՔ

Ե Ռ Ա Գ Ո Յ Ն Գ Ա Ի Ա Թ Ն

Եթէ զգուշութեամբ գինին լեցունելու լինիք ջրոյ վերայ, յայտնի է թէ բնականաբար պիտի մնայ երեւոր. այս մեզ ամենուս քաջածանօթ է, այլ առաջարկն զոր ունիմք ըսել — սա է, սյսինքն, — գինին յատակը պահել և

կ'երկարի, (Պատ. 1) ջրոյ կիսոյն չափ և գինի աւելցուցէք, զոր կանխաւ կարելի եղածին չափ սառով պաղեցուցած ըլլալու էք: Եթէ զգուշութեամբ գործէք, պիտի տեսնէք գինւոյն՝ գաւաթի յատակը խիստ որոշ կարմրագոյն խաւ մը ձեւացունելն: Մեղմով հանեցէք ձագարը և ջրոյ մակերեսին վրայ աւելցուցէք կապուտիկէ հեղուկ մը՝ թեթեւ քան զջուր, օրինակի համար մելանով

ջուրը վերը, այնպէս զի երկուքին հեղուկք իրարու չխառնուին: Սովորաբար այս տաթիւ կը գործածեն անհաւասար թանձրութեամբ ջուր խորեանց տաքութեան կամ պաղութեան համեմատ:

Գլանաձեւ գաւաթի մը մէջ եւ ջուր լեցուցէք և յետոյ ձագարի մը միջոցաւ որոյ ծայրը գաւաթին մինչեւ յատակը

ներկեալ գինւոյ ոգի (Պատ. 2): Այսպիսեալ կապոյտ խաւ մը կը կազմուի ամենուրեք վրայ և եռագոյն ֆրանսական դրօշակ մը կազմուած կ'ըլլայ, այսու կրնաք լուսոյ օժանդակութեամբ պատի մը վրայ ձգել դրօշակին երեք գոյներն:

Մի քանի խօսք եւս արհեստական հրոյ նկատմամբ: Եթէ գաւաթի մէջ գտնը-

ուած չուրը թողուք որ պաղի, և կամ գործողութիւնն աւելի արագելու համար եթէ դէնք այս գաւաթն պաղ ջրով լի անօթի մը մէջ, յայնժամ պիտի տեսնէք գինւոյն ջրոյ մէջ ելելը, մէկ-զմէկու նման կարմիր նրբաթելերու ձեւով, (Պատ. 3) և տարբեր հեղուկներու երեսը խառնիլն: Դէպ Վար իջնող կապոյտ սիւններ խառնուելով վեր ելնող կարմիր սիւնոյ հետ, ձեզ հետաքրքրական տեսարան մը պիտի ներկայեն, այսինքն արհեստական հուրն ջրոյ դաւաթի մը մէջ:

Կ. Յ. ԴԱՍԱՊԵԱՆ

ԱՅՅԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԻ ՀՐԱՏ

ՄՈՂՈՐԱԿՆ

(Շարունակութիւնն նախորդ քիւէն)

— « Ո՛րչափ ալ յարգանք կ'ընէ երկին, արդա՛րեւ, կարծես թէ բարեկամներ թողած է այդ թխարանին մէջ: »

Ես բնաւ խօսած չէի. բայց յոյժ որոշ լսեցի այս խօսքերն՝ որք իմ մտային խորհրդածութեանցս պատասխանել կը թուէին: Հրատի երկու բնակիչներ ինծի կը նայէին՝ որք իմ միտքս հասկըցած էին, իրենց վեցերորդ զգայարանքով՝ որուն վրայ ի վերեւ խօսեցանք: Քիչ մը զարմացայ և կը խոստովանիմ թէ իրենց խօսելու եղանակէն կարի իմն վշտացայ: « Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, ըսի մտովին, երկիրը կը սիրեմ, իմ հայրենիքս է այն, և ես հայրենասէր մ'եմ: »

Երկու դրացիներս այս անգամ երկուքը մէկէն խնդացին:

— Այո՛, կրկնեց անոնցմէ մին, անուկնալ բարութեամբ մը. դու հայրե-

նասէր մ'ես, կը հասկցուի թէ երկրէն կը դաս »:

Եւ աւելի տարիքստն շարունակեց.

— « Զգեցէք Աստուած սիրէք սա հայրենակիցներդ. անոնք այս օրուընէ ոչ աւելի հանճարեղ ոչ նուազ կուրամիտ պիտի ըլլան: Ութսուն հազար տարիէ ի վեր արդէն հոն կը գտնուին. և դուք ինքնին կը խոստովանիք թէ տակաւին կարող չեն խորհելու... Արդարեւ կը զարմանանք ձեր վրայ որ այնքան գորովագութ աչքերով կը նայինք երկրին. մեծ պարզմտութիւն է այդ: »

Սիրե՛լի ընթերցող, երբէք պատահած չե՞ս այնպիսի անձանց՝ որք անդրդուելի հպարտութեամբ մ'օժտուած ըլլալով, անկեղծապէս և հաստատաւ տալէս կը կարծեն թէ ուրիշներէն գերազանց են: Երբ այս խորոտ անձինք իրենցմէ գեր ի վերոյ կարողութեամբ մէկու մ'առջեւ գտնուին չար կ'ըլլան վայրկենապէս և կը դժկամակին. չեն կրնար հանդուրժել այս առաւելութեան. ես ալ, քիչ մ'առաջ աղօտ իմն նկարագրած գովաբանութիւններէս վերջը, ինքզինքս երկրային մարդիկներէն շատ գերազանց կը կարծէի, ըստ որում կը գթայի անոնց վրայ, և անոնց համար լաւագոյն օրեր կը հայցէի. բայց երբ Հրատի այս երկու բնակիչներն ունին ինքն իմ վրաս գթալու ձեւեր առին և տեսայ թէ անոնք ինձմէ ակներեւ գերազանցութիւն մ'ունին, պահ մը ես ալ այն անմիտ հպարտներուն նմանեցայ, արիւնս արագ շրջան մ'ըրաւ, եւ գաղղիական միտցորդով մը ինքզինքս բռնելով, բերանս բացը, ըսելու համար,

— « Բայց, Տեարք, երկրի բնակիչները ձեր կարծածին չափ ապուշ չեն, և դուցէ ձեզմէ աւելի արժէք ունին: »

Դժբաղդաբար խօսքս սկսիլ անգամ

չթողուցին, ըստ որում գուշակած էին զայն, մինչդեռ ուղեղիս ծուծին թըրթումամբը կազմուելուն վրայ իր։

— « Ներեցէք իսկոյն ձեզ դիտել տալ որ, ըստ Հրատցիներէն փոքրը, ձեր մոլորակն բացարձակապէս գէշ կազմուած է, դէպքի մը պատճառաւ որ տեղի ունեցած է գրեթէ տասը միլիոն տարի առաջ։ Երկրին կաշուածեան նախնական շրջանին մէջն էր տունկերն, և, հիանալի տունկեր կային արդէն. ծովերուն մէջ և եզերքը կը տեսնուէին նախնական կենդանիք, անգլուխ, խուլ, համր և անսեռ թուլամորթներ։ Գիտէք թէ շնչառութիւնը բաւական է ծառերուն իրենց կատարեալ սննդեանը համար, և թէ ձեր ամենագորեղ կաղնիները, ամենահոկայ եղևնիները, երբէք բան մը կերած չեն՝ որով մեծնալէ ալ դադրած չեն, միմիայն շնչառութեամբ սնանկելով։ Դժբաղդութիւնն կամ ճակատագիրն ուղած է՝ որ այն տտենուան միջավայրէն աւելի թանձր ջրի կաթիլ մը թուլամորթի մը մարմնէն ներս թափանցէ։ Թուլամորթն գուցէ ախորժած է այս ջրոյ կաթիլէն՝ որով ծնունդ առած է առաջին մարսողական խողովակը, բոլոր կենդանեաց, և աւելի յետոյ, նոյն իսկ մարդկանց վրայ այնքան աղետալի ազդեցութիւն մ'ունենալով։ Առաջին սպանիչն թուլամորթն եղաւ՝ որ կերաւ։

« Հոս չեն ուտեր, երբէք կերած չեն, և յաւէտ չալիտի ուտեն։ Արարչութիւնը աստիճանաբար, հանգարտաբար ազնուաբար զարգացած է, ինչպէս որ սկսած էր։ Մարմնային գործարանները կը սնանին, կամ ուրիշ կերպ խօսելով, իրենց մասնիկները կը նորոգեն պարզ շնչառութեամբ մը ձեր երկրային ծառերուն պէս՝ որոնց մէջ մի տերևը

փոքրիկ ստամոքս մ'է։ Ձեր սիրելի հայրենեաց մէջ, առանց սպաննելու որ մը իսկ չէք կրնար ապրիլ։ Ձեր քով, կենաց օրէնքը մահու օրէնք է։ Հոս ոչ ոք թուշուն մ'իսկ սպաննելու գաղափարն ունեցած չէ։

« Դուք ամենքնիդ ալ քիչ շատ ըստանդագործներ էք։ Ձեր բողոքներ արիւնազանդ են, և ձեր ստամոքսներ ուտելիքներով խճողուած։ Ի՞նչպէս կուզէք՝ որ այսպիսի մարմնային կոշտ գործարաններով, սուրբ, մաքուր, բարձր, և « ներեցէք անկեղծութեան » եթէ ըսեմ թէ, նոյն իսկ յատուկ գաղափարներ կարենայիք ունենալ։ Այսպիսի մարմնոց մէջ ի՞նչ տեսակ հոգիներ կրնան բնակիլ։ Մտածեցէք վայրկեան մը և այսպիսի աշխարհի մը համար, ալ ևս չափազանց իտէալական եղող պատրանքներով ինքզինքնիդ մի խաբէք։ »

— « Ի՞նչպէս, դոչեցի ընդմիջելով խօսակիցս. չէ՛ք ընդունիր, որ մենք կրնանք յատուկ գաղափարներ ունենալ։ Մարդիկը անասնոց տեղ կը դնէք ուրեմն. Հովէրոս, Պլատոն, Պիլթիաս, Սէնէկ, Վիրգիլիոս, Տանթէ, Գոլոմպոս, Պազօն, Կալիլէոս, Բասգալ, Լէօնար, Բաֆայէլ, Մօզար և այլք երբէք ունեցած չեն՝ բարձր ներշնչումներ։ Մեր մարմնոց համար կոշտ և խոտելի է կըսէք. եթէ տեսնայիք ձեր առջեւէն անցնիլ, էլէն, Ասրասիա, Սաֆօ, Կղէնպատրոյ, Լուքրէցիա Պօրճիա, Ագնէս Սօլրէլ, Տիան աը Բուաթիէ, Մարկրիթ տը Վալուա, Թալիէն, Բէքսամիէ, Ժօրժ և անոնց հրաշագեղ մրցակիցները, գուցէ տարբեր կարծիք պիտի ունենաք։ Ա՛հ, սիրելի Հրատցի, իմ կարգիս ներեցէք ինձ ցաւիլ ձեր վրայ՝ որ դուք ալ երկիրը շատ վեր ի վերոյ կը ճանչնաք։ »

— « Ահա հոս է որ կը խաբուիք . ես այն աշխարհին մէջ յիսուն տարի ապրեցայ : Բաւական կը համարիմ զայդ , և կ'ապահովեմ զձեզ՝ որ չալ ևս չսիրի վերադառնամ հոն : Զեր երկրին մէջ ամեն բան անկերպարան է . մինչեւ անգամ . . . ձեր գեղահրաշ ըսածները : Կը կարծէք թէ երկնից բոլոր երկիրներուն վրայ ծաղիկներ միւսնոյն կերպով ծնունդ կուտան պազոյց , քիչ մը անհաճոյ չսիրի ըլլար այդ : Իմ մասին , ես դարձնամ ծաղիկները և վարդի կոկոնները կը սիրեմ » :

— « Բայց սակայն , պատասխանեցի , երկրի վրայ մեծ հանճարներ և ճշմարտապէս հիանալի արարածներ երեւցած են : Զե՞նք կրնար յուսալ թէ ֆիզիքական և բարոյական գեղեցիկութիւնը հետզհետէ սիրտի կատարելագործուի , ինչպէս որ եղած է ցարդ , և թէ իմացական կարողութիւնք տակաւ սիրտի ըւսաւորուին : Մարդիկ իրենց բոլոր ժամանակն ուտելով չեն անցուներ հոն , և վերջապէս իրենց նիւթակիւն աշխատութիւններով հանդերձ ,՝ որը մի քանի ժամեր ալ մտաւորական զարգացման սիրտի նուիրեն : »

Յայնժամ անշուշտ չսիրտի շարունակեն իրենց պտակերին նման փոքրիկ աստուածներ ձեռակերտել , և գուցէ սիրտի բառնան իրենց տղայական սահմանագլուխները , իշխանութիւնն եզրայրութեան թող տալու համա :

(Շարունակելի)

ՔԱՄԻԼ . ՖԼԱՄԱՐԻՈՆ

Թարգ . Ի Գաղ .

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ . ՊԱՄԱՃԱՆ

(Մուսրաբա Բաշա)

ՀԱՄԱՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԲՆԻՆՈՒ

ԵՐԿԻՐ ՓՐԱՆՍՈՒԱ ԺՕՁԵՓԻ

ԵՒ

Ծ Ո Վ . Ն Ո Ր - Զ Է Մ Պ Լ Ա Ի

ԳԼՈՒԽ Զ .

Պատասխանելով մի նոր քեռեռային ուղեւորութեան համար . — Առաջին արշաւանի բաշխիրով . — Հաշ եւ Մաք Բիլեթով կղզիներն . — Թեկեթով հրաւանդանն . — Բոխի մահն եւ յուսարկաւորութիւնն :

(Շարունակութիւն 13 թիւէն)

Բաշխիրով արշաւանքը լաւագոյն միջոցն է աշխարհագրագէտ ուսումնասիրելու ծայրագոյն հիւսիսի ծանօթ կամ անծանօթ երկիրներն :

Զգուշութեան առաջին միջոցն էր նաեւ ապահով նաւահանգստի մը մէջ դնել : Ամառնային ճանապարհորդութիւնը կատարելէ առաջ զայն լքանելն վտանգ կ'սպառնար : Սոցա հետեւելիք ճանապարհն էր ծովուն սառնապատ եզրերն , ուսկից պէտք է՛ր հեռանալ սառնակոյտերուն մէջ չմտնելու համար : Սոյն արշաւանաց քննադատական վայրկեանն սառերուն վրայէն անվտանգ անցնելն էր :

Տեսնե՛նք այժմ թէ՛ ի՛նչ կ'ըսէ Բաշեդ գնդագետն այս տեսակ մը շարժման առաւելութեանց և անսպասելիութեանց վրայ :

« Նմանօրինակ արշաւանաց յարմարագոյն եղանակն կ'ստուգուի որ երեք զլիսաւոր պարագայներէ , կլիմայն , ձիւնակոյտն և ճանապարհորդաց բարեխառնութիւնն , և որոյ վրայ հետզհետէ կը կորուսանին ցրտի դիմանալու

Հիւսիսային Ռեւոն նամբորդելու յատուկ զգեստ :

յատկութիւնն, ուստի և հարկ է երկարժամանակեայ նաւարկութեան մը մէջ ամէն կոնսաւհաս միջոցներ գործածել:

Ամէն պարագայի մէջ բալխիրով ճանապարհորդութեանց համար կարելորդ է ընտրել տարւոյն այն եղանակն յորում ձիւնք կը հանդարտին և կամ դեռ չեն սկսած: Նպաստաւորագոյն ժամանակն է աշունն. իսկ մենք մարտ 15 և մայիս 31-ի միջև եղած միջոցն ընտրեցինք, աննպաստ և ազետաբեր մեր խորհրդոյն:

«Մեկնման միջոցին, կարևորագոյն է առնուլ մեծ քանակութեամբ պաշար, որովհետեւ անրնակ և ամայի վայրաց մէջ, որոյ վրայ այժմ կը խօսիմ, երջանկաւէտ հանդիպումներ չեն լինիր և ճանապարհորդք պէտք չէ որ վստահին որսորդութեան վրայ: Երբ բալխիրն կորսուի, ամէն ինչ կորսուած կը չըկատուի որովհետեւ հիւսիսային երկրաց այդ կառքն սահմանափակ պաշար մը միայն կրնայ առնուլ իւր մէջ, ուստի և ճանապարհին վրայ ինչ ինչ կոյարանաց մէջ կը հաստատենք պաշարի մը թերանոցներ, զորս ամենայն խնամօք կը պահենք ազատ կացուցանելու համար արջերուն յարձակմանէն:

«Խոհեմագոյն միջոցն է թաղել կերակուրներն ձեան մակերեսէն վար $1\frac{1}{2}$ մէթր խորութեան մը մէջ և կամ անմատչելի ժայռերէ ձեացած խողովի մը մէջ, ուր դոյութիւն չէ ունեցած բնաւ կենդանոց մը հետքն:

«Բալխիրներն շանց և մարդոց կը լքենք: Գալով եղնիկներուն, հակառակ այս մասին եղած ճգանց՝ այդ ծառայութիւնը չեն կրնար մատուցանել: Անհրճազանդ և ազատամիտ են և դժուարաւ սնուցանելի: Հիւսիսային երկրաց

բնիկներն կրնան իրենց հնազանդեցնել զայնս, օտարական մը չկրնար յաջողիլ:

«Շուններն առանձինն մէկ աւուր մէջ լաւ ճանապարհի մը վրայ, ծովային 10 մղոն կ'ընթանան, բնականաբար այս արագութիւն կը նուազի, ցորչափ ճանապարհորդութիւնը երկարի:

«Մեկնման միջոցին ամէն մէկ բալխիրին ծանրութիւնն կրնայ ըլլալ 700 քիլո, ինչ որ կը ներկայացնէ 30-50 աւուր պաշար մը, որոյ վրայ որսորդութիւնը խիստ փոքր յաւելում մը կ'ընէ:

«Այսպէս դիւրաւ կարելի է օրը 16 փարսախ ընթանալ և այսպէս 800 փարսախ երկայնութիւն ունեցող ճանապարհ մը 500 փարսախ կրնանք վերածել բալխիրով:

«Ճանապարհորդութեան ժամանակ, պաշտօնակալք դիչերը ձիւնակերտ բընակաքանոց մէջ կամ վրաններու ներքեւ կ'անցնեն, և ըստ կլիմային բամպակէ կամ կտաւէ հանդերձ մը կը հագնին: Սպասաւորք ընդարձակ պարկի մը մէջ կը ննջեն՝ գէրոյէն վար 25⁰ բարեխառնութեան համար, այդ գիշերային ընդունարանն հաստ կտաւէ կը շինուի: Ըստագոյն հանգամանքներ կրնայ ունենալ երբ ցուլի մորթէ շինուած լինի:

«Բալխիրին մէջ կը գտնուին բաց ի պաշարներէն, հրացան, դնդակ, բնագիտական գործիներ: Ոմանք ճանապարհորդաց իրենց հետ նաեւ առած են նաւակներ՝ ջուրց վրայ կարենալ ընթանալու համար: Այդ նաւակներն ոչ թէ բարակ մետաղէ կամ փայտէ շինուած են, այլ կաշիէ, քառջուէ կամ կտաւէ: Որպէս զի կարենան ծառայութիւն մը մատուցանել, պէտք է որ լինին մեծ և ընդարձակ խողով՝ ուղեւորներն իրենց մէջ սարունակելու աստիճան, և որչափ ալ թեթեւ եղած լինին, դարձեալ բեռ

մ'են բալխիրին և երբեմն վտանգալից պարագայներու մէջ ճանապարհորդութիւնն անիրականալի կ'ընեն :

« Հանդերձն եւս կարեւոր է : Եւրոպացիք պարտին զգուշանալ Քամչաթ-քայլի բնիկներուն նմանելէ , որք ձմեռնային եղանակին մէջ , թմրեալ կը ննջեն ձեան մէջ , առանց հրոյ՝ և առանց ապուենի , և կամ այն Հնդկաց՝ որք աւելի յաղթակազմ՝ քան Սիպերիոյ « Երկաթէ մարդիկն » բալլորովին մերկ կը ննջեն գիշերն : Եւ անտեղի է վկայութեան կոչել Տօթթէօր Ռիչարթսընի պատմութիւններն յորս կը տեսնէք թէ՝ հիւսիսային Ամերիկայի ինչ ինչ ժողովրդոց ցեղերն , նմանօրինակ պարագայից մէջ , ցրտէն պահպանուելու համար , իւրեանց գլուխն և մազերն ճարպով կը չփեն : Այս յանդիմութիւններն վտանգաւոր կրնան ըլլալ , և այս կանխաւ պատրաստութիւնք ցնորական են : Աւասիկ թէ՝ ի՞նչպէս պէտք է հազուիլ :

« Անհրաժեշտ է ունենալ ոչխարի բրդէ շինուած երկայն հանդերձ մը , որովայնային դօտիով մը , երկու կտաւէ հաստ շալիկներ , երկու անդրաժարտիկ չուխայէ գդակ մը , զոյգ մը կօշիկ : Զեան փոթորկաց ժամանակ , հարկ է զգենուլ մուշտակապատ ռըսէնկօթ մը , երկու զոյգ ձեռնոցներ , և հաստառուն կաշիէ շինուած հողմարդէլ մը՝ դէմքը սառելէ պահպանելու համար : Հողմէն պահպանուելու լաւագոյն միջոցն , առանց նեղելու շնչառութիւնն , կապ մը դնել բերնին վրայ , և անհրաժեշտ է մօրուսն ածիլել առ , որոյ վրայ կրնան ձեան բլրեղներ կաղմուիլ ի վտանգ շնչառութեան :

« Ամէն օր , անկողին մտնելէ , այսինքն հաստարակաց սարկին մէջ պառկելէ առաջ դուլլաները կը հանենք և

կուրծքերնուս վրայ կը դնենք զայնս՝ կենդանային ջերմութեամբ չորցնելու համար , և իբրեւ կօշիկ կը գործածենք Ֆլանելով ծածկուած կտաւէ մուշտակներ , բաւական լայն և հաստատուն : Իսկ կաշիէ կօշիկները բացարձակապէս ոչինչ կարժեն , դիւրաւ կը սառեցնեն , և երբ անգամ մը ոտքէ հանուին , անկարելի է վերստին հազնիլ , սրովհետեւ կարծրացած են ,

« Շուններն բալխիրներուն մէջ բաց օդին կրնան ննջել : Մենք մեր կողմանէ փոքր վրան մը հաստատած էինք , որոյ ներքեւ հանգստութիւն կ'առնուին տարաւղդ անասուններն : Զի մուռնաք խոստովանելու թէ՝ անհրաժեշտ է ի սկզբան շանց ոտքերն քաշելու վարժեցնել սառերուն վրայ , որովհետեւ երբ անգամ մը այդ թաթերն ցաւ մը ունենան , անկարելի է զայնս բուժել ճանապարհորդութեան ամբողջ շրջանին մէջ : Կը դարմանենք ամէն վերք ալ ֆօլով , ֆոլլօսիօնով և ապա ծածկելով զայն Ֆլանելի կտորով մը : Երբ անասունը չափազանց աշխատութենէն խոնջեալ երևի , ուժասպառ և թմրեալ , հարկ է ամենայն զգուշութեամբ ականջներէն կամ պոչէն արիւն առնուլ :

« Առաջին արշաւանքին նպատակն էր ճանաչել մեր գտած երկիրն :

Բաեկու գնդապետն որոշած էր մեկնիլ դէպ յայն բարձր ցամաքն , զոր ամենէն առաջ նշմարած և կոչած էին Հրուսնդան Թէկէթօֆի :

Մ. Գ. ՄՈՅՆԱՆ

(Շարունակելի)

ԴԱՍՄՈՒԹԻՒՆ Նոր Հրատարակուած

ԻՐԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կ Ա Մ

ՏՂՈՑ ԱԶՔՆ ՈՒ ԱԿԱՆՁԸ ԿՐԹԵՂՈՒ
ԵՂԱՆԱՅ

ԱԶԱՏ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մ. ՄԱՄՈՒԹԵԱՆ

Երկրորդ Տպագրութիւն

Դին Կազմեալին 5 դահեկան:

ԿՈՄՍ ՄՈՆՎ ԱԼ

Վ. Է. Պ. ԱՆՏԻՊ

Հեղինակ — Բ. ՎԻԹԱԼ

Թարգմանեց

ՅՈՎՀ. Խ. ՇԱՀՈՒՄԵԱՆ

Սոյն հետաքրքրաշարժ և գեղեցիկ
վիպատանութիւնը որ երկու հատորէ կը
բաղկանայ, վաճառի ի գին 10 դահեկան:

Կեդրոնատեղին է հանդիսիս տպա-
րանն, Կ. Պոլիս Էսկի Ջապթիէ ճառ-
տէսի, Թիւ 61:

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՅ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԷՅ. ԱՇԱԵԱՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Դին 5 դահեկան:

Երկու հատորն ի միասին 8 դահե-
կան:

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 23

Քառեակ ձայնով զաւակաց սէր եմ,
Եթէ զլուխս կտես, քառի ամուսին մ'եմ
Թէ պոչս կտես ցաւէս կը գոչեմ
Թէ մէջքս կտես մէյ մը կոր կը մնամ
Իսկ յետոյ բոլոր ազգաց պէտք կ'ըլլամ:

ԴՐԻՔՈՐ ԱՐՓԻԱՐԵԱՆ

ՀԱՆԵԼՈՒԿ 24

Ունի նա ձեռներ ու ոտներ,
Թո՛ւր իւր բռնի մ'երբ յեթեր:

Ի թէ չ'ունի թեւեր,
Նա թէ զիւրդ բռններ:

Պ. Ա. ՈՐՓԱՐԵԱՆ

Հանդիսիս բաժնեգիրն մինչեւ ցարդ
չվճարող թէ Պօլսեցի և թէ գաւառացի
Մեծայարգ Բաժանորդներէ կը խնդ-
րեմք որ հաճին վճարել:

ԱՐՏՈՆԱՏԷՐ Ա. ՍԱՔԱՅԵԱՆ

ՊԱԳՐԻՑ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՑ ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ Կ. ՊՈԼԻՍ, ԷՍԿԻ ՋԱՊԵՐԻԷ ՃԱՏԱՏԵՍԻ ԹԻՎ 61